

Minna Sarantola-Weiss

Suomessa on tuhatkunta museota ja niissä luvuton määrä kokoelmatalenteita, esineitä, kuvia ja arkistomateriaalia. Jo yksistään Helsingin kaupunginmuseossa, jonka toiminnan perusta luotiin vuonna 1906 (ks. Marja Pehkosen artikkeli tässä samassa julkaisussa) on arviolta noin miljoona tallennetta. Niiden joukossa on laskentatavasta riippuen 100 000–300 000 esinettä. Tämä kokoelmaesineiden runsaus tarkoittaa sitä, että museoiden vanha perustehtävä, kokoelmien kartuttaminen, on jouduttu kyseenalaistamaan. Ongelma on kansainvälinen. 1990-luvulla lanseerattiin post-museon-käsite (Hooper-Greenhill 2000). Sillä tarkoitetaan tilaa, jossa museo ei enää kartuta kokoelmiaan aktiivisesti, vaan toiminnan painopiste siirtyy kokoelmien esillepanoon, tutkimukseen ja tuotteistamiseen. Helsingin kaupunginmuseon kokoelmiin liitettiin vuonna 2005 sininen Karhu-tuulipuku. Puku kertoo oman tarinansa helsinkiläisen ja suomalaisen kaupunkikulttuurin kehityksestä.

Vuorovaikutus museoinstituution ja yleisön välillä lisääntyy, sillä kilpailu yleisön vapaa-ajasta kiristyy jatkuvast. Näissä olosuhteissa esineiden sisältämät kertomukset ja niiden esittämistavat korostuvat, ja nousevat esineen perinteisen todistajan roolin rinnalla.

I Finland finns ett tusental museer och i dessa otaliga föremål, bilder och arkivmaterial. Bara Helsingfors stadsmuseum, som grundades år 1906 (se artikel av Marja Pehkonen i denna skrift) har uppskattningsvis en miljon objekt i sina samlingar. Beroende på hur man räknar omfattar dessa 100 000–300 000 föremål. Denna stora volym innebär att museernas traditionella grunduppgift, utökandet av museisamlingarna, måste ifrågasättas. Problemet är internationellt. På 1990-talet lanserades begreppet post-museum (Hooper-Greenhill 2000). Det syftar på en situation där museet inte längre vidtar aktiva åtgärder för att utvidga sina samlingar; verksamheten kretsar istället kring presentation, undersökning och produktifiering. År 2005 utökade Helsingfors stadsmuseum sina samlingar med en blå vindoverall av märket Karhu. Overallen förtäljer sin egen historia om stadskulturens utveckling i Helsingfors och i resten av Finland.

I och med att konkurrensen om publikens fritid blir allt hårdare finns också en ökande växelverkan mellan museiinstitutionen och publiken. I detta läge betonas vikten av de berättelse föremålen bär i sig samt deras framställningssätt, som blir lika väsentligt som föremålets traditionella roll som vittne. Forskarnas uppgift

Tutkijoiden tehtävä on saada esineet paljastamaan kertomuksensa. Kaupunginmuseon tapaisessa kokoelmassa työn rajaaminen on vaikeaa, sillä kaupunki on olemukseltaan suunnaton aineellisen kulttuurin kasautuma. Se täyttyy materiasta, joka on pienimmillään tuskin havaittavissa silmillä, ja joka suurimmillaan käsittää kokonaisia kortteleita. Yleisesti ottaen tutkimus on keskittynyt näihin suuriin esineisiin, rakennuksiin ja käyttäjiin, jotka kertovat ennen kaikkea *kaupunkiorganisaation* kertomuksia. Ne ovat kertomuksia vallasta, taloudesta ja kaupunkisuunnittelusta. *Kaupunkikulttuurin* näkökulmasta pienemmätkin esineet voivat kuitenkin olla merkityksellisiä.

Helsingin kaupunginmuseossa tallentamistyö on alusta lähtien käsittänyt sekä yksityisen että julkisen tilan. Kertomuksissa julkinen ja yksityinen kietoutuvat usein toisiinsa ja ovat vuorovaikutuksessa, ne ovat kertomuksia sekä *kaupungista* että *kaupunkilaisista*. Yrittän tässä artikkelissa valaista asiaa lähtökohtanani helsinkiläinen esine, marjaniemeläinen tuulipuku.

Esineet ovat osa kulttuurisia järjestelmiä

Italialainen historiantutkija Carlo Ginzburg on mikrohistoriallisissa tutkimuksissaan nostanut esiin pienet yksityiskohdat menneisyyden avaimina. Näitä hän kutsuu johtolangoiksi. Hänen näkemyksensä mukaan johtolanka, vaikka onkin sinänsä kiinnostava, ei kerro historiantutkijalle ensisijaisesti itsestään, vaan sitä ympäröivästä maailmasta. Johtolangan avulla voidaan hahmottaa jotakin laajempaa. Esineiden maailmassa näennäisen tavanomainen esine voi olla johtolanka, joka vie tutkijan yksityisestä yleiseen ja myös yksityisestä julkiseen. Tutkimusobjekteina esineitä voi jollakin tasolla verrata kuviin. Ei tosin täysin, sillä esineen synty tarkoitus on useimmiten arkisempi, välineellisempi ja vähemmän reflektioiva kuin kuvan. Esineet ovat kuitenkin kuvien tapaan itsessään mykkiä. Tutkijan on tunnettava konteksti, jossa ne ovat syntyneet, jotta esineisiin varastoituneet muistojen kerrostumat

ärät saada esineet paljastamaan kertomuksensa. Kaupunginmuseon tapaisessa kokoelmassa työn rajaaminen on vaikeaa, sillä kaupunki on olemukseltaan suunnaton aineellisen kulttuurin kasautuma. Se täyttyy materiasta, joka on pienimmillään tuskin havaittavissa silmillä, ja joka suurimmillaan käsittää kokonaisia kortteleita. Yleisesti ottaen tutkimus on keskittynyt näihin suuriin esineisiin, rakennuksiin ja käyttäjiin, jotka kertovat ennen kaikkea *kaupunkiorganisaation* kertomuksia. Ne ovat kertomuksia vallasta, taloudesta ja kaupunkisuunnittelusta. *Kaupunkikulttuurin* näkökulmasta pienemmätkin esineet voivat kuitenkin olla merkityksellisiä.

ärät saada esineet paljastamaan kertomuksensa. Kaupunginmuseon tapaisessa kokoelmassa työn rajaaminen on vaikeaa, sillä kaupunki on olemukseltaan suunnaton aineellisen kulttuurin kasautuma. Se täyttyy materiasta, joka on pienimmillään tuskin havaittavissa silmillä, ja joka suurimmillaan käsittää kokonaisia kortteleita. Yleisesti ottaen tutkimus on keskittynyt näihin suuriin esineisiin, rakennuksiin ja käyttäjiin, jotka kertovat ennen kaikkea *kaupunkiorganisaation* kertomuksia. Ne ovat kertomuksia vallasta, taloudesta ja kaupunkisuunnittelusta. *Kaupunkikulttuurin* näkökulmasta pienemmätkin esineet voivat kuitenkin olla merkityksellisiä.

I Helsingfors stadsmuseum har dokumenteringsarbetet från första början omfattat både det privata och det offentliga rummet. Ofta berör berättelserna det offentliga och det privata samtidigt, bägge blir sammanflätade och påverkas av varandra, de handlar om såväl staden som stadsborna. I denna artikel vill jag försöka belysa frågan utgående från ett föremål från Helsingfors, en vindoverall från Marudd.

Föremål är en del av våra kultursystem

Den italienska historieforskaren Carlo Ginzburg har i sina mikrohistoriska undersökningar lyft fram små detaljer som nyckar till det förflutna. Han kallar dem ledtrådar. En ledtråd, om än intressant i sig, upplyser inte historieforskaren i första hand om sig själv utan om den värld som omger den. En ledtråd kan hjälpa att urskilja något större. I föremålens värld kan en till synes vardaglig sak fungera som en ledtråd som leder forskaren från det privata till det allmänna, och även från det privata till det offentliga. Som forskningsobjekt kan föremål i viss utsträckning liknas vid bilder. Fast inte helt och hållet, eftersom föremålets syfte oftast är vardagligare, instrumentalare och mindre reflekterande än bildens. I sig är dock föremål, liksom bilder, stumma. Forskaren måste ta reda på i vilket sammanhang ett visst föremål har tillkommit, så att de olika minnes-skikt som föremålet bär på kan göras synliga. Denna

tulisivat näkyviksi. Tämä herkkyyks konteksteille on tärkeää varsinkin museoissa, joiden näyttelyissä esi-
neet usein esitetään ja luetaan objektiivisina todisteina
tapahtuneesta todellisuudesta (Kjellman 1993; Turpeinen
2005). Todellisuudessa nämä objektiiviset todisteet
kuitenkin valikoituvat kaikkien tutkimusaineistojen
tapaan ainakin jossain määrin subjektiivisin perus-
tein, ja ne myös herättävät katsojassa – parhaimmillaan
– subjektiivisia kokemuksia. Esineen voima on sen ky-
vyssä puhutella katsojaa. Museotyö painiskelee tässä
objektiivisen tiedon ja subjektiivisen elämyksen väli-
maastossa.

Esinetutkimuksessa on vakiintunut käsitys, jonka
mukaan esineet eivät ole ainoastaan välineitä, objekte-
ja, vaan ne myös toimivat, ovat subjekteja. Esineet ja
niiden järjestys tuottavat ja heijastavat arvostuksia ja
käytäntöjä. Niiden sisältämä tieto on verbalisoimaton-
ta, mutta silti osa arjen rakenteita. Ne voidaan nähdä
myös osana arjen valtarakenteita, sillä ne ohjaavat elä-
mäkäytäntöjä. Tämä valta on hiljaista, mutta jatkuvaa
ja sellaisena pakottavaa. (Faucault 1972; de Certeau
1988; Baudrillard 1996). Kulttuuri tuottaa esineitä, jot-
ka tuottavat kulttuuria. (esim. Saarikangas 2002).

Esinetutkimuksen ja esinekulttuurin tallentamisen
näkökulmasta on hyvin tärkeää perehtyä esineiden ra-
kenteisiin, raaka-aineisiin, valmistajiin ja suunnitteli-
joihin. Se on avainosaamista, jonka säilyminen ei ole
itsestään selvää edes museoissa. Aivan äskettäin on
aloittanut ilmestymisensä tämän osaamisen komea ma-
nifestaatio, Suomen antiikkiesineet -sarja (Weilin +
Göös 2005). Esineet ovat kuitenkin paljon enemmän
kuin ”vain artefakteja”, ihmisten tekemiä tavaroita.
Niihin liittyy merkityksiä, joita voidaan kutsua symbo-
lisiksi tai sosiaalisiksi, ja tämä taso tekee esineistä kiin-
nostavia kulttuurintutkimuksen tasolla.

Esineet ovat, ja ehkä kulttuurin ja kaupunkitutki-
muksen näkökulmasta erityisesti, osa kulttuurisia jär-
jestelmiä ja niiden visuaalis-verbaalisia rakenteita, joi-
den osana niitä on tulkittava. Aiheesta on kirjoitettu
paljon, katsaus tutkimuksen sisältöön löytyy esim.
Sarantola-Weiss (2003). Kun puhumme modernin ajan

känslighet för sammanhang är särskilt viktig i museer-
na, där föremålen vanligen presenteras och tolkas som
objektiva bevis för en verklighet som inträffat (Kjell-
man 1993, Turpeinen 2005). I själva verket utväljs des-
sa objektiva bevis åtminstone i viss mån på subjektiva
grunder, såsom bevismaterial i allmänhet, och väcker
dessutom – i bästa fall – subjektiva upplevelser i be-
traktaren. Föremålets kraft ligger i dess förmåga att
tilltala betraktaren. Museet kämpar här i ett ingen-
mansland mellan objektiv information och subjektiv
upplevelse.

Inom föremålsforskning råder den etablerade upp-
fattningen att ett föremål inte enbart är ett instrument,
ett objekt, utan också ett verkande element, ett subjekt.
Föremålen och deras ordning producerar och avspeglar
värderingar och seder. De bär på en icke-verbaliserad
information som ändå är en del av de vardagliga struk-
turena. Dessa föremål kan också ses som delaktiga av
den vardagliga maktstrukturen, eftersom de styr våra
levnadssätt. Denna makt är ljudlös, men kontinuerlig
och som sådan tvingande. (Faucault 1972; de Certeau
1988; Baudrillard 1996). Kultur producerar materia,
som producerar kultur. (t.ex. Saarikangas 2002).

För föremålsforskningen och för bevarandet av fö-
remålskulturen är det viktigt att gå in i föremålens
strukturer, råmaterial, tillverkare och designare. Dessa
är nyckelkunskaper som ingalunda är självklara i fram-
tiden, inte ens i museerna. En ståtlig manifestation av
sådan nyckelkunskap har utkommit alldeles nyss, dvs.
serien Suomen antiikkiesineet (Finländska antika före-
mål) (Weilin + Göös 2005). Föremålen är emellertid
mycket mer än ”bara artefakter”, där föremål vanligen
presenteras och tolkas som saker tillverkade av männi-
skor. De förknippas med betydelser som kan kallas
symboliska eller sociala, och denna dimension gör att
föremålen också är intressanta för kulturforskningen.

Föremål är, måhända i synnerhet ur en kulturell och
stadsforskningsmässig synvinkel, en del av våra kul-
tursystem och de visuella och verbala strukturer
inom dessa, och det är så de måste studeras. Mycket
har skrivits om detta ämne, en inblick i forskningens

esineistä, tulkintakehys on nimeltään kulutuskulttuuri. Englantilainen kulutustutkija Ben Fine (1996) on kiinnittänyt huomiota siihen, että modernissa kulttuurissa esineen ja kuluttajan suhteessa on yhä vähemmän satumanvaraisuutta. Suunnittelu, markkinointi ja tuotanto synnyttävät esineitä, jotka on suunnattu yhä täsmällisemmin tiettyihin tarkoituksiin ja tiettytyypisille kuluttajille. Myös kuluttajat ovat oppineet ilmaisemaan itseään esineiden avulla. Tästä näkökulmasta on tarkasteltu ennen kaikkea yksityisen elämäntilanteen esineitä, mutta myös julkista tilaa ja sen esineitä muokataan nimenomaan eri kuluttajaryhmiä silmällä pitäen. Kun suunnittelija Paola Suhonen valitaan suunnittelemaan Valion maitobaari Kamppiin, tilan ulkoasu on toki muokattu hyvin selvästi tiettyä kuluttajaryhmää silmällä pitäen. Yksikään esinevalinta ei ole sattunutta. Kokemukset ja kertomukset näistä esineistä voivat silti olla yhtä aikaa hyvin kollektiivisia että erittäin yksityisiä. Designin merkitys on erilainen ensitreffillä kuin työmatkan lyhyellä tauolla tai muotoilunäyttelyssä.

Näitä ajatuksia on kehitelty ennen kaikkea kulttuurintutkimuksen ja sosiologian piirissä, mutta esineet ja kulutuskulttuuri ovat tietysti olemassa myös historian tutkimuksen näkökulmasta. Nykyaikaisen kulutuskulttuurin synty on ajoitettu ainakin 1700-luvun jälkipuolelta, ja sen juuria on haettu jo renessanssista. (Williams 1982). Jo Norbert Elias kiinnittää huomiota esineiden symboliarvoon renessanssiaikana.

Tuulipuvun tarina

Kulttuuriantropologi Maria Koskijoki on puhunut esineistä muiston astioina. Astioina, joissa muistot säilyvät ja joissa niitä voidaan kantaa paikasta toiseen. (Koskijoki 1997a). Esineiden joukkoon sukeltaminen voi tarjota hyvin syviä tunnekokemuksia. Tämän tietää jokainen, joka on joutunut muuttamaan, puhumattaakaan niistä, jotka ovat tyhjentäneet kuolinpesiä.

Helsingin kaupunginmuseon kokoelmiin liitettiin vuonna 2005 sininen Karhu-tuulipuku. Puku kertoo

innehåll hittas t.ex. i Sarantola-Weiss (2003). När vi betraktar moderna föremål gör vi det ur den s.k. konsumtionskulturens tolkningsram. Den engelska konsumtionsforskaren Ben Fine (1996) har fäst uppmärksamhet vid att slumpmässigheten i det moderna förhållandet mellan föremål och konsument har blivit allt mindre. Genom planering, marknadsföring och produktion skapas föremål som med allt större precision avses för vissa ändamål och konsumenttyper. Också konsumenterna har lärt sig att uttrycka sig med hjälp av föremål. Denna synvinkel har framförallt använts för att granska föremålen i de privata livssfärerna, men också den offentliga sfären och föremålen i denna är uttryckligen anpassade enligt olika konsumentgrupper. När man väljer designare Paola Suhonen för att designa Valios mjölkbar i Kampen, är det solklart att utrymmets intryck är anpassat för en viss konsumentgrupp. Det finns inga slumpmässigt valda föremål. Ändå kan erfarenheterna och berättelserna kring dessa föremål vara mycket privata samtidigt som de är kollektiva. En designstol har inte samma betydelse vid den första träffen eller under en kort paus under arbetsresan som vid en designutställning.

Dessa tankegångar har framförallt utvecklats inom kulturforskning och sociologi, men föremål och konsumtionskultur existerar naturligtvis också i den historiska forskningen. Dagens konsumtionskultur anses härstamma från åtminstone 1700-talets andra hälft, och dess rötter har t.o.m. sökts i renessansen (Williams 1982). Norbert Elias fäster redan uppmärksamhet vid föremålens symboliska värde under renessansen.

Vindoverallens historia

Kulturanthropolog Maria Koskijoki har pratat om föremål såsom minneskärl, d.v.s. kärl där minnena förvaras och där de kan bäras från ett ställe till ett annat (Koskijoki 1997a). Närbkontakt med ett föremål kan innebära en mycket stark känsloupplevelse. Detta är ett känt faktum bland alla som har varit tvungna att flytta, för att inte tala om dem som har tömt ett dödsbo.

oman tarinansa helsinkiläisen ja suomalaisen kaupunkikulttuurin kehityksestä. Sen omistaja hankki puvun 1970-luvun alkuvuosina, aikana, jolloin lenkkeily ja siihen liittyvät varusteet alkoivat vasta tulla muotiin. Kun kaupunginmuseo haastatteli kaupunkilaisia heidän elämäntavoistaan 1970-luvun alun Kalliossa ja Töölössä, toistasataa perhettä käsittänyt aineisto sisälsi vain yhden lenkkeilyä harrastavan ekonomin (aineistosta, ks. Koskijoki 1997b). Kantakaupungissa lenkkeily näyttäytyi tässä aineistossa koulutetun eliitin kuriositeettina. Näin siitä huolimatta, että kestävyysjuoksulla on suomalaisessa liikuntakulttuurissa pitkät ja kunniaakkaat perinteet viimeistään siitä asti, kun Hannes Kolehmainen juoksi suuriruhtinaskunnan maailmankartalle Tukholman olympialaisissa vuonna 1912.

Esikaupungeissa olikin jo toisin. 1960-luvulla liikunta alettiin ottaa paremmin huomioon kaupunkisuunnittelussa ja lähiöihin luotiin laadukkaita liikuntareittejä. Samaan aikaan kansanterveys- ja liikuntavaliustus voimistuivat, ja koululaiset laitettiin hikoilemaan pururadoille. Media nosti yhä enemmän esiin uudenlaisia vapaa-ajan sankareita, ja televisio toi urheilijat ja heidän suorituksensa olohuoneisiin. Kansalaisten kiinnostus liikuntaa ja ruumiillista terveyttä kohtaan kasvoi varsinkin 1970-luvulla, ja liikuntavälineteollisuus vastasi haasteeseen. Vaatteista alkoi tulla yhä erikoistuneempia ja brandien merkitys kasvoi, vaikka merkkituotteista ei sillä käsitteellä puhuttakaan vielä pitkään aikaan. Pukeutumiskulttuuri muuttui ylipäänsä ja vapaa-ajan asut tunkeutuivat yhä näkyvämmiin julkisuuteen.

Kaupunginmuseon Karhu-tuulipuku on oman elämänalueensa ansioitunut pioneeri. Teollisesti valmistettuja verryttelyasuja oli ollut markkinoilla jo 1930-luvulla, mutta Suomen ilmastossa säätä paremmin kestävä tuulipuku oli tärkeä innovaatio, joka saavutti nopeasti suuren suosion. 1980-luvulla alettiin jo puhua lähiöiden tuulipukukansasta, joka kansoitti kauppakeskukset ja tunkeutui jopa kaupunkien keskustoihin, ainakin pienemmällä paikkakunnilla. Etnologi Bo Lönnqvist (2004) on kirjoittanut tuulipuvusta

År 2005 utökade Helsingfors stadsmuseum sina samlingar med en blå vindoverall av märket Karhu. Overallen förtäljer sin egen historia om stadskulturens utveckling i Helsingfors och i resten av Finland. Overallens ägare köpte den i början av 1970-talet, under en tid då motion och sportutrustning höll på att bli modebegrepp. När Stadsmuseet i början av 1970-talet intervjuade invånarna i Tölö och Berghäll om deras levnadssätt, var den enda människan bland ett par hundra familjer som motionerade en ekonom (se Koskijoki 1997b). Slutsatsen var att stadskärnans invånare såg motion som en elitistisk kuriositet. Detta trots att långdistanslöpning har långa och stolta anor i den finländska motionskulturen åtminstone ända sedan de olympiska spelen i Stockholm 1912, då Hannes Kolehmainen satte ut storfurstendömet på världskartan.

Situationen var en annan i förorterna. På 1960-talet fick motionen så småningom större uppmärksamhet i stadsplaneringen, och i bostadsområdena skapades högklassiga motionsslingor. Samtidigt förstärktes upplysningen kring folkhälsa och motion, och skolbarnen föstes ut på motionsslingorna. I media lyftes nya fritidshjältar fram, och TV:n hämtade idrottarna och deras prestationer in i vardagsrummet. Intresset för motion och kroppslig hälsa ökade bland medborgarna, särskilt på 1970-talet, och utmaningen besvarades av sportutrustningsindustrin. Kläderna blev allt mer specialiserade och varumärkena fick en växande betydelse, även om man ännu inte på ett bra tag skulle tala om märkesprodukter. Hela klädselkulturen förändrades, och fritidskläderna syntes allt mera i offentligheten.

Karhus vindoverall på Stadsmuseet är en meriterad pionjär inom sitt eget område. Industriellt tillverkade joggingoveraller hade funnits på marknaden sedan 1930-talet, men i Finlands klimat var den vädertåligare vindoverallen en viktig innovation som snabbt nådde stor popularitet. Redan på 1980-talet började man prata om vindoverallmänniskorna i förorterna, som övertog köpcentra och trängde sig ända in i stadscentrum, åtminstone på de mindre orterna. Etnologen Bo Lönnqvist (2004) har skrivit om vindoverallen som ett ut-

yhtenä suomalaisen vapaus- ja tasa-arvokäsityksen ilmentymänä. Se on myös ollut mittari, jolla testattu sellaisia arvoja kuin eurooppalaisuus ja urbaniteetin aste. Tuulipuvusta tuli kaupunkikulttuurissa sosiaalinen merkki, joka jakoi helsinkiläiset keskustan ”kaupunkilaisiin” ja lähiöiden asukkaisiin.

Tuulipuvusta lähtee liikkeessa hiljainen kahina, joka palauttaa minut ja varmaan monen muunkin 1970-luvun lenkkipolun ääreen. Tuoksut, äänet ja ruumiin rytmi nousevat esiin muistin syvistä kerroksista. Tuulipuvussa aineellistuvat omat, henkilökohtaiset muistot, mutta myös kokonaisen sukupolven muistot. Kysymyksessä on tietysti näköhavainto, mutta mukana ovat muutkin aistit: kuuloaisti, tuntoaisti, oman ruumiin tuntemukset, lämpö ja hiki. Tunto- ja hajuaistilla on muistojen näkökulmasta erittäin suuri merkitys, sillä ne ovat kaikkien primitiivisimpiä aistejamme.

Tähän aistimelliseen todellisuuteen eläytyvä tulkinta onkin välttämätön, jotta sinisen keinokuitupuvun tutkimukselliset ulottuvuudet aukeaisivat. Gaston Bachelard on tehnyt tällaisen paljon luetun tulkinnan esineistä ja meidän suhteistamme niihin teoksessa *La poétique de l'espace* (2000). Siinä kontaktin tutkimuskohteeseen voi välittää vaikkapa huonekalujen kiillotusvaha ja villainen kiillotuslappu. Hankauksen lämpö ja sen kautta välittyvä huolenpito nostaa huonekalun arjen yläpuolelle ja herättää sen eloon. Tuulipuvussa tiivistyvät kokonaisen sukupolven muistot ruumiin kulttuurista ja siinä tapahtuneista muutoksista. Arkinen tuulipukukin voi näin virittää muistoja ja rakentaa siltoja yleisiin ja identiteetille keskeisiin kysymyksiin, kysymyksiin siitä, millaista on suomalaisuus, ja millaista on suomalainen kaupunkikulttuuri.

Sininen Karhu-tuulipuku on 1970-luvun alkuvuosilta. Se lahjoitettiin kaupunginmuseon kokoelmiin vuonna 2005.

Den blå Karhu-vindoverallen härstammar från början av 1970-talet. Den skänktes till Stadsmuseet år 2005.

tryck för det finländska frihets- och jämställdhetstänkandet. Den har också fungerat som en barometer för att testa sådana värden som europeiskhet och urbanitetsgrad. I stadskulturen blev vindoverallen ett socialt märke som delade upp helsingforsarna i ”stadsbor”, d.v.s. de som bodde i centrum, och förortsinvånare.

Vindoverallens svischande ljud för mig och säkert många andra tillbaka till 1970-talet och motionsslingan. Lukterna, ljuden och kroppens rytmi tycks tränga fram ur minnets djup. Vindoverallen är en materialisering av de egna personliga minnena, men också av en hel generations minnen. Naturligtvis handlar det

Lähteet/viitteet: | Källor/referenser:

- Baudrillard Jean (1996). *The System of Objects*. London, New York, Verso.
- Certeau Michel de (1988). *The Practice of Everyday Life*. Berkeley, London, Los Angeles, University of California Press.
- Faucault Michel (1972). *Vetandets arkeologi*. Bo Carefors Bokförlag, Stockholm.
- Fine Ben, Heasman Michael & Wright Judith (1996). *Consumption into the Age of Affluence*. London: Routledge.
- Hooper-Greenhill Eilan (2000). *Museums and the Interpretation of Visual Culture*. London: Routledge.
- Kjellman Gunilla (1993). *Varats oändliga tinglighet. En studie om föremål som kulturbärare*. Carlssons
- Koskijoki Maria (1997a). *Esine muiston astiana. Teoksessa Aina uusi muisto. Kirjoituksia menneen elämisestä meissä*. Katarina Eskola ja Eeva Peltonen (toim.). *Nykykulttuurin tutkimusyksikön julkaisuja 54*. Jyväskylän yliopisto 1997, s.269–285.
- Koskijoki Maria (1997b) (toim.). *Kotikadulla. Kaupunkielämä 1970-luvun Helsingissä*. Helsingin kaupungin tietokeskus ja Edita.
- Lönnqvist Bo (2004). *Tuulipuku ja muut "kansalliset vaatteet" teoksessa Suomen kulttuurihistoria 4*.
- Kirsi Saarikangas, Pasi Mäenpää ja Minna Sarantola-Weiss (toim.). Helsinki, Tammi 2004, s. 380–382.
- Saarikangas Kirsi (2002). *Asunnon muodonmuutoksia. Puhtauden estetiikka ja sukupuoli modernissa arkkitehtuurissa*. Helsinki, Suomalaisen Kirjallisuuden Seura.
- Sarantola-Weiss Minna (2003). *Sohvaryhmän läpimurto. Kulutuskulttuurin tulo suomalaisiin olohuoneisiin 1960- ja 1970-luvun vaihteessa*. Suomalaisen Kirjallisuuden Seura.
- Turpeinen Outi (2005). *Merkityksellinen museoesine. Kriittinen visuaalisuus kulttuurihistoriallisen museon näyttelysuunnittelussa*. Taideteollisen korkeakoulun julkaisu A 63. Tampere.
- Williams Rosalind (1982). *Dream Worlds. Mass Consumption in Late Nineteenth-century France*. Berkeley, Los Angeles, London: University of California Press.

främst om en visuell upplevelse, men de övriga sinnen finns också med: hörseln, känseln, den egna kroppen, värmen och svetten. Känseln och luktsinnet har en mycket stor betydelse för minnet, eftersom de hör till våra allra primitivaste sinnen.

En förståelse av sinnenas betydelse för hur vi tolkar den materiella verkligheten är därför nödvändig för att det blå konstfiberplaggets samtliga innebörder skall kunna öppna sig för forskningen. Gaston Bachelard har gjort en tolkning av just denna typ, om föremål och vårt förhållande till dem, i det populära verket *La poétique de l'espace* (2000). Han menar att kontakten med ett forskningsobjekt kan förmedlas t.ex. av ett poleringsvax och en poleringslapp. Den värme och omsorg som poleringen ger uttryck för lyfter möbelen upp över det vardagliga, väcker den till liv. I vindoverallen samlas en hel generations minnen av kroppskultur och de förändringar den medfört. En vanlig vindoverall kan således väcka minnen och bygga broar till högtidliga och vitala identitetsfrågor, frågor om vad det innebär att vara finländare och hur den finländska stadskulturen ser ut.